

crida» portava l'escorboll de 1867 en iv, 22a (estrofa enterament canviada després). D'aquí, després, el verb en formes *-alejar*, *-olejar*: «Veig que *trampaleges*, / com un home ubriac»; «bevedors --- *trampalejant* i fent espetegar llurs xurriaques», Ruyra (*País del P.*, O. C., 968a; Erkmann, *Rond.*, 21); «em sembla a mi que et *trampaleja* el pas», JMSagarra (*El Mal Caçador*, O. C., 74, v. 2); 'vacillar': «si los demanau: —Diuen axò aquí? vos respondran sense *trampoletjar* que no», AMAlcover (*BDLC* vi, 250).

En fi, convé tenir en compte, i a la vista, que també s'han creat formes ben paral·leles en parlars d'Itàlia: logud. *tambulare* «barcollare, treballare» i *tambare* id. (MLWagner, *DEtSdo.* II, 462), calabr. *tambulijari* «tentennare, treballare» (Rohlf, *Diz. Di. Tre Calabrie*, § 3322). Tant o més en parlars occitans, sobretot de Gascunya: *trembalejà*, en un punt de la baixa Bigorra; i en cinc d'immediats (fins a Banheres), en present, *estampaléyo/-aréyo/-ario/estra-*; *estrumbléyo* en un punt del Medoc; *ba de trembalús* en un de l'alt Arieja; explicat a tots ells «un type qui fait des zigzags sur un chemin» (*ALGc.* IV, 1125, s. v. *il titube*). En conclusió, crec que hem de considerar aquest verb com a ben català, i llevar-li l'inri de castellanisme.

Tambalet, *tambaló*, V. *tabal* *Tambanada*, *tamba-nejar*, V. *tampanada* *També*, V. *tant* *Tambonella*, V. *tambar*

TAMBOR, del persa *tabir* id., passant per l'àrab: amb *-n-* per confusió amb un altre mot (probt. *tanbúr* 'espècie de lira o bandúrria feta amb una pell tibada damunt d'un cos inflat'). □ I.^a doc.: S. XIII, Cròn. de Jaume I.

Durant el setge de València (a. 1238), «vengueren 12 galees e 6 atzaures del Rey de Túnic --- al Grau de València; --- e quan venc a la nuyt faeren bé 100 alimares de foc en les galees, per ço que [el]-ls veessen aquels de la vila, e tocaren los *tambors*; e els de la vila faeren-ne bé mil en los murs, e tocaren los *tambors* en semblant ---», Jaume I, § 264 (Casac. v, 58; Ag., 304).¹ «Ab altres qui hi érem per la ciutat de València, ab --- trompes e tabals e dolçaina e *tamor* e d'altres esturments, --- cavalcant, --- començam nostra festa, e anam per mig de la ciutat estró a l'Aljaferia», Muntaner (a. 1328, Casac. ix, 17.15; *tambor* Bof.).

Les dues variants apareixen juntes en Jaume Roig, de manera que no estem segurs que no es tractés de dues varietats diferents en l'instrument, o si foren dos mers duplicats lingüístics (que el rimador aprofità, per sortir del pas, en el destret en què el posa la rima contínua): «sons de viola; / orgue, *tambor*, / arpa, *tamor*, / farà sonar / ---». L'aspecte és d'un mot ja popular en la seva forma moderna, car és aquesta la que usa quan se'n serveix per a una comparació vulgar, burlesca: «tabal, *tambor*, / par la remor / de lur... costat, / ventositat, / grossa vapor / ---» (*Spill*, 12867-8, 9629). També havia existit una variant amb

l'article aràbic aglutinat: «*atambor*: tympanum; lo qui-l sona ---», OPou (*ThPu.*, 174).

Ben popularitzat, el mot sona avui *tambó* (pertot fora del val.); molt recordat sobretot en literatura popular o en folklore, p. ex. el que forma part de la comparsaria eivissenca en vestit típic local (s *tambó* StVicent de Sa Cala, 1963). La cançó tan popular dels *Tres Tambors*, on per cert tenim mostra de l'ús personalitzat; dit de l'individu que va tocant-lo: «*Tambó*, lo bon *tambó* --- / quina hisenda és la vostra? / ---L'hisenda que jo tinc són tambals y cornetes / ---» (reco. a Agramunt per a MilàF, *Romlo.*, 214B). Vulgarment el plural és l'analogic *tambons*; i el mot apareix de vegades traslladat al terreny en comparacions populars orogràfiques: referint-lo a tres enormes «malls» de roca, anomenen *Los Tres tambóns* (en lloc del nom antic de *Ròf*) el tossal on un gran serrat, tirant cap a Oliana, se separa de la serra limítrofa amb Serenyana (1956). En aplicació tècnica de mecànica, és una «roda que té la llanda molt ampla, en la qual recolza una corretja de transmissió», Fontserè (*CiFiNat.*, gloss.).

En formes semblants el mot apareix en les altres llengües romàniques europees: en castellà fou antigament *atamor* (*Cid*) o *atambor* [S. XIII], des dels clàssics, com en català; igual en portuguès. En oc. ant. rivalitzaren les formes *tambor* i *tabor*, aquella des de princ. S. XIII, aquesta ja en el XII. En francès *tabour* es troba des de la *Chanson de Roland* i és la forma general en els Ss. XII i XIII; després apareix la forma *tambour*, que podria ser d'influència hispànica, però la variant sense nasal continuà en ús àdhuc fins al S. XVI. L'it. *tamburo* sembla ser general des del S. XIII. Bc. *danbore* 'pandero' en el Baztan.

No val la pena de reproduir ací tota l'extensa exposició que faig, en el *DCEC/DECH* (v, 396a-397b), dels fets i teories relatius als orígens i etimologia del mot, a la qual podem remetre. No ha estat modificada, i coincideix bastant amb la que ha acabat predominant entre els romanistes, que ve a ser com la resumida dalt. Els únics retocs de què és susceptible són: 1.ª si el mot fou portat sobretot pels Croats des de la primera Croada, o si fou a través de l'Imperi Bizantí, o si també hi col·laborà una transmissió àrabo-hispànica. És versemblant que hi hagués suma de totes tres coses. No està ben aclarit què vol dir el nostre *RMa.* en registrar *tanbúr* com aràbic, amb una estranya traducció «vacuitas» (no aclarida per la 2.ª part de l'obra, on no registra el mot: potser perquè es tractava d'una explicació i perfectament expressada); si volia dir 'resonància de cosa balmada, d'objecte buit de dins, com un tambor', aportaria un poc de reforç a la convicció que el mot en la seva forma complexa i barrejada *tanbúr/tanbúr* era usual també entre els moros espanyols.

2.ª Si la mescla dels dos mots fou solament en àrab o venia ja de l'irani. Els fets són que *tabir* 'tambor', 'en especial un de gros, de bronze', fou molt antic en persa, puix que ja figura en la gran epopeia del *Firdussí* (c. 990-1010), i sembla haver-n'hi un diminutiu *tabūrak* amb *u*. Fins ara es creia que, a Orient, les for-